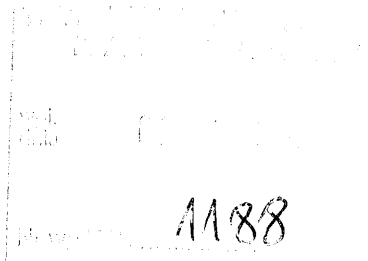

Poznań, dnia 25 kwietnia 2023 r.

Trybunał Konstytucyjny
Al. Jana Christiana Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżący:
R M

reprezentowany przez:
adwokat Karinę Kubik
Kancelaria Adwokacka
ul. Młyńska 5a/13
61-729 Poznań

Sygn. akt: SK 91/22

PISMO PROCESOWE SKARŻACEGO

Działając w imieniu skarżącego, powołując się na załączone do akt sprawy pełnomocnictwo, niniejszym cofam skargę konstytucyjną w zakresie zaskarżenia przepisów § 2 pkt 2 oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 18; dalej: rozporządzenie) i wskazuję, że przedmiotem zaskarżenia pozostają przepisy § 2 pkt 1 w zw. z § 19 pkt 1 w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia, jako niezgodne z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Jednocześnie wnoszę o:

1. umorzenie postępowania w zakresie przepisów § 2 pkt 2 oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia,
2. przeprowadzenie dowodu z załączonych do pisma orzeczeń:
 - a. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia stycznia 2023 r. (),
 - b. postanowienia Sądu Okręgowego w P z grudnia 2022 r.
(),
 - c. postanowienia Sądu Apelacyjnego w P z dnia stycznia 2023 r.
(),
 - d. postanowienia Sądu Okręgowego w P z dnia lutego 2023 r.
(),
 - e. postanowienia Sądu Okręgowego w P z dnia lutego 2023 r.
(),
 - f. postanowienia Sądu Okręgowego w P z dnia marca 2023 r.
(),celem wykazania faktu, że pomimo wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 20 grudnia 2022 roku (SK 78/21, Dz.U. z 2022 r. poz. 2790) sądy powszechne i Sąd Najwyższy nadal stosują pozostałe przepisy rozporządzenia oraz kwestionują wskazany przez Trybunał tryb wzruszenia orzeczeń wydanych w oparciu o normę niezgodną z Konstytucją RP, a tym samym, że wydanie orzeczenia w niniejszej sprawie jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw,
3. rozpoznanie skargi konstytucyjnej na rozprawie i wyznaczenie możliwie nieodległego jej terminu.

Uzasadnienie

W pierwszej kolejności skarżący wyjaśnia, że cofa skargę konstytucyjną w zakresie zaskarżenia przepisów § 2 pkt 2 oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia, albowiem przepisy te

– jakkolwiek został wskazany w podstawie prawnej postanowienia, którym orzeczono ostatecznie o wolnościach i prawach skarżącego określonych w Konstytucji – nie wyrażają kwestionowanej normy prawnej, zgodnie z którą stawki dla adwokatów ustanowionych obrońcami z urzędu są niższe od stawek w tych samych sprawach dla adwokatów ustanowionych obrońcami z wyboru. Tym samym brak jest podstaw do badania ich zgodności z Konstytucją, w związku z czym postępowanie w tym zakresie winno zostać umorzone.

Inaczej rzecz się ma co do pozostałych przepisów objętych zakresem zaskarżenia. Przepis § 2 pkt 1 rozporządzenia stanowi, że koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obejmują opłatę ustaloną zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia, natomiast w myśl § 4 ust. 1 – opłatę ustala się w wysokości określonej w rozdziałach 2-4, przy czym nie może ona przekraczać wartości przedmiotu sprawy. Należy zatem stwierdzić, że oba te przepisy odsyłają do uregulowań szczegółowych, zawartych w rozdziałach 2-4, które z kolei ustalają stawki dla adwokatów ustanowionych obrońcami (pełnomocnikami) z urzędu jako niższe od stawek w tych samych sprawach dla adwokatów ustanowionych obrońcami (pełnomocnikami) z wyboru.

Jakkolwiek literalna treść przepisu § 4 ust. 1 rozporządzenia różni się od treści § 4 ust. 1 rozporządzenia z 2015 r. (zakwestionowanego przez TK wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2020 r., SK 66/19, OTK-A 2020/13), tak w wymiarze praktycznym prowadzi do identycznego skutku. Zauważyć należy bowiem, że opłaty określone w rozdziałach 2-4, do których odsyła ów przepis, określone zostały w wysokości niższej, aniżeli stawki minimalne dla obrońców (pełnomocników) z wyboru, zatem skutek w postaci ustalenia opłat w sprawach z urzędu w wysokości niższej niż stawki minimalne w sprawach z wyboru został zachowany.

Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2023 r. (SK 53/22, <https://trybunal.gov.pl/>) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 68, ze zm.)

w zakresie, w jakim przewiduje wysokość opłaty stanowiącej koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszonej przez Skarb Państwa udzielonej przez radcę prawnego z urzędu w wysokości niższej niż stawka minimalna opłat za czynności radców prawnych określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265, ze zm.), wydanym na podstawie art. 225 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1166), dotyczącym stawek minimalnych w sprawach prowadzonych z wyboru, jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W ustnych motywach w/w wyroku Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił, że orzekł o całości normy wynikającej z kilku przepisów prawa, a nie wyłącznie o konkretnej pozycji z listy stawek, która była podstawą zasądzenia wynagrodzenia w indywidualnej sprawie skarżącej. Wyrok dotyczy zatem całej normy prawnej przewidującej listę stawek i nie ogranicza się do fragmentu normy wyrażonej w konkretnej części przepisu prawnego. Stwierdzenie niekonstytucyjności w tak ograniczonym zakresie – w ocenie Trybunału – przeczyłoby w tym wypadku celowi oraz istocie kontroli hierarchicznej zgodności norm prawa z Konstytucją. Trybunał podzielił ocenę wyrażoną we wcześniejszych wyrokach tj. w sprawach o sygn. SK 66/19, SK 78/21, SK 85/22, że brak jest jakichkolwiek podstaw, aby zróżnicować stawki minimalne dla radców prawnych świadczących w procesie pomoc prawną w zależności od tego, czy działają z wyboru czy z urzędu.

Fakt, że rozstrzygnięcie Trybunału zawarte w przytoczonym wyroku z dnia 20 kwietnia 2023 r. (SK 53/22) było zasadne i konieczne potwierdza dotychczasowa praktyka orzecznicza sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, które to nadal – na gruncie stanu prawnego istniejącego po wydaniu przez Trybunał wyroków w sprawach SK 66/19 i SK 78/21 - w wielu wypadkach uznawały, że wyrok wydany w sprawie SK 66/19 został wydany na gruncie nieobowiązującego już rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 2015 r. i nie może być odnoszony do rozporządzenia regulującego tę materię obecnie, a z kolei wyrok wydany

w sprawie SK 78/21 dotyczy wyłącznie w 2 przepisów (stawek) zawartych w rozporządzeniu, mimo iż sentencja tego wyroku – oprócz wskazanych *expressis verbis* jednostek redakcyjnych rozporządzenia – określa również jednoznacznie normę prawną, która została uznana za niezgodną z przepisami Konstytucji RP.

Ponieważ TK w wyroku z dnia 20 kwietnia 2023 r. (SK 53/22) literalnie stwierdził niekonstytucyjność § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 68, ze zm.) można się spodziewać wykształcenia w orzecznictwie sądowym stanowiska, zgodnie z którym uznawać się będzie, iż wyrok ten nie obala domniemania konstytucyjności § 4 ust. 1 rozporządzenia „adwokackiego”, stąd też wydanie orzeczenia w niniejszej sprawie jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw.

Podobnie rzecz się ma w przypadku § 2 pkt 1 rozporządzenia, albowiem przepis ten również stanowi podstawę do stosowania dalszych przepisów rozporządzenia, w tym w szczególności § 4 ust. 1, który z kolei odsyła dalej do przepisów określonych w rozdziałach 2-4. Zatem w przypadku ewentualnego wyeliminowania wyłącznie § 4 ust. 1 rozporządzenia to właśnie przepis § 2 pkt 1 mógłby stanowić podstawę do stosowania dalszych przepisów rozporządzenia, w szczególności zawartych w rozdziałach 2-4. Wobec powyższego w niniejszej sprawie to właśnie norma prawna wynikająca łącznie z przepisów § 2 pkt 1 w zw. z § 19 pkt 1 w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia winna zostać uznana za niekonstytucyjną.

Jeśli zaś chodzi o przepis § 19 pkt 1 rozporządzenia to wprost zawiera on normę prawną zakwestionowaną przez Trybunał, tj. obniża obrońcom z urzędu o połowę wynagrodzenie, które otrzymaliby, gdyby występowali w sprawie jako obrońcy z wyboru w sprawie karnej przed sądem I instancji. Wskazać należy bowiem, że przepis ten ustala opłatę za obronę przed sądem w postępowaniu wykonawczym w sprawie o odroczenie lub przerwę w wykonywaniu kary na kwotę 180 zł, podczas gdy opłata za tę samą czynność, przewidziana

§ 13 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie wynosi 360 zł. Wątpliwości nie może zatem budzić fakt, że przepis ten – analogicznie jak przepisy § 17 ust. 1 pkt 2 oraz § 17 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia, badane w sprawie SK 78/21 – jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1, art. 2 i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Do wniosku takiego uprawnia również postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia z dnia 20 grudnia 2022 r. (S 2/22), w którym Trybunał stwierdził, że „w aktualnym stanie prawnym zróżnicowanie mechanizmu wynagradzania adwokatów i radców prawnych w zależności od tego, czy świadczą oni pomoc prawną z wyboru bądź z urzędu, nie ma podstaw prawnych”. Omawiany przepis mógłby zostać zbadany samodzielnie, jednak – jak słusznie stwierdził Trybunał w motywach wyroku z dnia 20 kwietnia 2023 r. (SK 53/22) – stwierdzenie niekonstytucyjności w tak ograniczonym zakresie przeczyłoby celowi oraz istocie kontroli hierarchicznej zgodności norm prawa z Konstytucją. Zwłaszcza że – jak pokazuje praktyka orzecznicza - stwierdzenie niekonstytucyjności konkretnych pozycji z listy stawek nie wpłynęło na stosowanie innych pozycji z tej listy, mimo iż zawierają one tę samą – niekonstytucyjną – normę. Wobec powyższego, w ocenie skarżącego, przedmiotem kontroli w niniejszej sprawie winna być cała norma prawna wynikająca z przepisów § 2 pkt 1 w zw. z § 19 pkt 1 w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia.

Na koniec skarżący pragnie odnieść się do stanowiska Prokuratora Generalnego przedstawionego w piśmie z dnia 23.12.2022 r. Uczestnik ten wskazał, że w jego ocenie postępowanie w niniejszej sprawie podlega umorzeniu wobec niedopuszczalności wydania orzeczenia. Uzasadniając to stanowisko Prokurator Generalny podniósł, że skarżący „nie sprostął wynikającemu z art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK obowiązkowi uzasadnienia zarzutu niezgodności kwestionowanego unormowania z, określonymi w powołanych wzorcach kontroli, Jego konstytucyjnymi prawami (...)”.

W ocenie skarżącego wniosek Prokuratora Generalnego za bezzasadny. Uzasadnienie złożonej skargi konstytucyjnej, wraz z uzupełniającym ją pismem procesowym, zawiera

jednoznacznie wskazanie wolności i praw konstytucyjnych, których naruszenie zarzuca skarżący oraz argumentację w tym przedmiocie. Ponadto należy przypomnieć, że w wyroku z 15 grudnia 2020 r. o sygn. SK 12/20 (OTK ZU A/2021, poz. 2) Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił, iż „o dopuszczalności orzekania merytorycznego w sprawie zainicjowanej skargą konstytucyjną nie decyduje objętość jej uzasadnienia, lecz zasadność (trafność) poruszonego przez skarżącego problemu (...). Trybunał Konstytucyjny jest zaś obowiązany samodzielnie uzasadnić określone rozstrzygnięcie, nie ograniczając się do weryfikacji stanowisk uczestników postępowania, co wynika z niekwestionowanej na gruncie naszej kultury prawnej zasady *iura novit curia* oraz normy wyrażonej w art. 69 ust. 1 uotpTK, nakazującej Trybunałowi w toku postępowania zbadać wszystkie istotne okoliczności w celu wszechstronnego wyjaśnienia sprawy”. Pogląd ten został podtrzymany w wyroku z 22 czerwca 2022 r. o sygn. SK 3/20 (OTK ZU A/2022, poz. 46) oraz w wyroku z dnia 20 grudnia 2022 r. o sygn. SK 78/21, OTK ZU A/2023, poz. 20).

Wobec powyższego wnoszę o uwzględnienie skargi konstytucyjnej i orzeczenie, że przepisy § 2 pkt 1 w zw. z § 19 pkt 1 w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r. poz. 18, ze zm.) są niezgodne z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1, art. 2 i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

adw. Karina Kubik

Załączniki:

1. odpisy postanowień wymienionych w *petitum*,
2. 5 odpisów niniejszego pisma i załączników.